

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

TEHRAN CHAMBER OF COMMERCE,
INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

مدل پیشنهادی رفع موانع سر راه شروع کسب و کار در اقتصاد ایران

تدوین: علی اژدری

۲۵ خردادماه ۱۳۹۹

مدل پیشنهادی رفع موانع سر راه شروع کسب و کار در اقتصاد ایران

بررسی فکت‌های موجود در اقتصاد ایران و سنجش‌های آماری در گزارشات نهادهای بین‌المللی مانند بانک جهانی حکایت از این دارد که در بین شاخص‌های ۱۰ گانه سهولت انجام کسب‌وکار (ease doing business) در سال ۲۰۲۰، بدترین رتبه ایران در زیر شاخص شروع کسب‌وکار، ۱۷۸ در میان ۱۹۰ کشور مورد بررسی بوده است.

بنابراین ضرورت پرداختن به موضوع بروکراسی صدور مجوزها در شروع کسب‌وکار در اقتصاد ایران امری مسلم و بدیهی است و مهم‌ترین فکت در اثرگذاری این روش‌شناسی، پدیده کرونا و شکل‌گیری ظرفیت‌های اضافی در امر تولید ماسک، مواد ضدعفونی و ... طی یک مدت زمان کوتاه است و این فرضیه را تأیید می‌کند کاهش یا حذف صدور مجوزها، می‌تواند تحولی شگرف در بخش واقعی اقتصاد کشور ایجاد و امکان دستیابی کشور به اهداف رشد پرشتاب و یکنواخت بلندمدت (steady state) و جهش اقتصادی را فراهم سازد.

مدل پیشنهادی:

در گام اول دستگاه‌های اجرایی که به‌طور مستقیم در امر صدور مجوز سرمایه‌گذاری پیشنهادی یک فعال یا کارآفرین اقتصادی ارتباط دارند، مکلف شوند که تمام مجوزهای آن‌ها به پروتکل و یکسری قواعد نهادی تبدیل شود و در کنار این پروتکل‌ها با توجه به میزان حساسیت و اهمیت آن و تبعات زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی، پנالتی مشخص تعیین شود به‌گونه‌ای که از ابعاد حقوقی الزام‌آور (enforcement) باشد. به‌عبارت‌دیگر اگر موضوع سرمایه‌گذاری، صنعتی است وزارت صمت به‌هیچ‌وجه حق صدور مجوز نداشته باشد فقط پروتکل تعیین و سرمایه‌گذار نیز مکلف به رعایت آن‌ها باشد.

در گام دوم دستگاه‌های غیرمستقیم با آن مجوز، مکلف شوند بر حسب مکان فضایی سرمایه‌گذاری در یک منطقه خاص، شهرک‌های صنعتی یا نواحی صنعتی، خوشه‌های صنعتی و یا نوع فعالیت سرمایه‌گذاری متناسب با سیاست‌های صنعتی هدفمند پیشنهادی وزارت صمت، جهاد کشاورزی، مسکن و شهرسازی و ...

یا در نهایت فعالیت‌های مورد نظر حاکمیت، حق صدور مجوز نداشته باشد و فقط در قالب تدوین پروتکل‌ها نظارت و کنترل کنند.

بنابراین در کشور همانند تجربه کشورهای جنوب شرق آسیا، مناطق یا زون‌های صنعتی و تولیدی تعریف شود و به مناطق سرمایه‌گذاری فاقد مجوز یا مقررات زدایی شده (Deregulated area) نام‌گذاری شوند و در این مناطق نه تنها نیاز به اخذ هیچ‌گونه مجوزی نباشد بلکه حمایت‌ها یا انگیزش‌های مالی، مالیاتی، بیمه‌ای و ... (Incentive economics) نیز اعمال شود.

با اجرای این مدل پیشنهادی می‌توان تحولی در اقتصاد کشور ایجاد کرد که به مراتب آثار و تبعات اقتصادی، اجتماعی فراوانی را به بار خواهد آورد و حاکمیت مکلف به نظارت و کنترل پسینی به جای نظارت پیشینی در امر سرمایه‌گذاری اقتصادی خواهد شد. نکته پیشنهادی سلبی لازم به یادآوری است که در ارائه این پیشنهاد فقط همین هدف واحد مبنا قرار گیرد و با دیگر پیشنهادها از قبیل رفع موانع مالیاتی، بیمه‌ای، بانکی و ... تلفیق نشود چراکه هدف از این مدل پیشنهادی، فقط رفع موانع شروع کسب‌وکار است و به دنبال ارائه راه‌حل برای مشکلات پس از بهره‌برداری و حین تولید نیست و تلفیق این موانع بازدارنده بدون توجه به ماهیت آن‌ها و تقدم و تاخر آن، فقط به تعریف یک مسئله پیچیده و لاینحل برای دولت منجر خواهد شد که نه تنها امکان‌پذیر نخواهد بود بلکه از توان هیچ دولتی نیز بر نخواهد آمد. مشکلات ساختاری و کلان اقتصاد ایران به مرور و طی سالیان متمادی ایجاد شدند و راه حل آن نیز تجویز تک نسخه شفابخش عاجل نخواهد بود و نیاز به اولویت‌بندی و حل تدریجی آن‌ها می‌باشد.

هدف غایی مدل پیشنهادی، بهبود حکمرانی و انتقال وظایف پیشینی حاکمیتی و نظارتی در شروع کسب‌وکارها به کنترل و نظارت پسینی با تعریف مجوزهای پروتکل گونه الزام‌آور است.